

Leto III.

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. Letna naročnina 25 Din, za inozemstvo 40 Din.

NA MEJAH

Štev. 21.

Ček. račun št. 12.886
Telefon Jesenice 625
Uprava in uredništvo:
Jesenice, Krekov dom

LIST ZA GOSPODARSTVO, PROSVETO IN KULTURO

Jesenice, 1. novembra 1938

Proč s krinko

Tako radi trdimo, da živimo v času, ko je treba na različnih mestih krpiti in urejevati na moč lahkomišelnost družbo. Pa jo krpamo — samo skromno krpamo, ozdraviti pa je nikakor ne zmoremo in kakor v očitek naši časovni zrelosti omagujemo. Pogoditi v pravo bi se reklo: preplitki smo, preslabi, strah nas je pred tvorci, ki bi se nam na mah odkrili, čim bi to težko krinko vrgli raz družbe, ki močno zaudarja po zatohlosti.

In vsi možje, ki se tako radi sklicujejo na svoje poslanstvo, bi morali vedeti prvi in priznati prvi, da stoje vrhovi družbe na trhljih temeljih in da je njih poslanstvo obseženo samo v tem, da vršijo priganjaško službo med gotovim delom ljudstva, ki mora te vrhove družbe ob potu svojega obraza podpirati, da se ne zrušijo in z njimi vred tudi priganjači sami, ki se okrog njih priganjajo in pravdajo za šojino perje.

Na tem majhnem, začasnem prostoru, ki ga imenujemo polje javnega udejstvovanja, je vsa tista klavrna, smrdljiva navlaka, za katero se besno bore samozvanci in z njo ubijajo zdrava in koristna dela pravih mož, ki delajo med narodom, mu pomagajo nositi bremena in se nesebično žrtvujejo samo zanj. Tukaj med narodom ni sebičnežev, častihlepnežev, ni sledu o mazi-ljencih kulture, ne o orokovičenih in zlikanih pravdačev — ni jih! Ti so tam, kjer za narod ni mesta, za katerega je preokoren, preumazan, premalo kulturni, ki ni dorasel oslajenim družabnim olikam, ki ni za sladko in bleščečo, po lakajsko krojeno »demokracijo«.

Tisti, ki je zdrav člen zdravega naroda, more biti samo vesel, da je ta prepad med salonsko »demokracijo« in narodom nepremostljiv, čeprav ne trdimo, da narod tja ni vabljen, a tega vabila noče slišati, ker noče biti gost oholih samozancev, ki bi ga hoteli gostiti z idejnimi sladkorčki, čeprav je nad njihovimi vrati z debelimi črkami zapisano: Vse za narod!

Ta krilatice, ki je bojno orožje teh salonskih kulturonoscev (uboga demokracija, kdo vse hoče vršiti svoj apostolat), je prej ko slej samo mrtvi sestavek črk — nič drugega — zgolj psevdonim, za katerim se skrivajo, ker se sramujejo lastnega dvoživkarstva ali pretvarjanja. Zakaj kdo bi ne igral dve vlogi hkrati, če podreja narodove koristi svoji osebni sreči in časti, ali kdor je apostol in izkušnjavec v eni osebi.

Za končni račun moramo sešteti vse te prelepe lastnosti človeka, ki so sestavni del njegovega »demokratskega« čustvovanja in udejstvovanja, pa pridemo do jasnega spoznanja: demokracije danes ni in je ne bo, dokler bo osebna korist nad občestveno, ali dokler bo demokracijo predstavljala gola črka v rokah poedinca, ki jo po mili volji in osebni težnji lahko spreminja sebi v korist in zmerom — v škodo ljudstva.

Na vso to navlako in izprijenost te salonske »demokracije«, ki z demokracijo niti v sorodu ni, smo hoteli pokazati danes, ko se oborožuje s kreplji v svoji notranjosti in se v sladki vablivosti kaže pri belem dnevu. Ni spala vsa tri leta, ampak je bila le toliko onemogla, da se genila ni. Sedaj je prišlo vanjo spet novo življenje. To življenje pa je čas, ki je prinesel s seboj polno torbo lectovine, ki ji pravimo candidature z lepim imenom. Ni čuda torej, da se je ta salonska »demokracija« pohlepno zgenila in na mah vzljubila ubogi slovenski narod — vzljubila je ubogega delavca v tovarni, ki se ji šele zdaj zdi vreden pomoči, vreden, da stopi v njen bleščeči hram pred obličje Mamona.

Sreča in blagoslov lije danes iz teh lakajskih izvoljencev, ki so sneli rokavice raz tolstih rok in zaprli svojo bahavost v blagajne, da ni nikjer niti slutiti ničesar drugega kot golo sočustvovanje, prekipevajoče usmiljenje in glej — še s krščansko ljubeznijo do bližnjega so si okitili svoje jezike in se dajo delaveu in trpinu občudovat in poveličevati v svoji skromnosti.

Takšna je danes ta salonska in lažna demokracija, ko jo vidimo v obleki kot berača, ki je cunje kupil ter si jih nadel nase, da je lahko skril svoje pravo lice in zbudil ljubezen soljudi.

Kolikor pa je ta »demokracija« v svoji preobleki iznajdljiva, tako podcenjuje spomin naroda, ki ni pozabil, kakšna pota je že hodila in v kakšni družbi jo je videl. Tako bo tudi sedaj v teh dneh, ko se še bolj hroma kot kdaj koli ponuja vsem, ki so ji enakoyredni, da ji pomorejo pri pohodu med narod, zakaj on se pripravlja, da izmeče plevel od svojega zrna in med njim je tudi — ona, lažna demokracija, ki ji je delavec in kmet že določil sramotno mesto v življenju naroda, po katerem jo bo slehernik spoznal ter ji pokazal hrbet.

Z Jesenic

Naš telefon.

Jesenice se razvijajo. Kakor povsod, tako tudi pri nas vse teži za napredkom. Obrtnik, trgovec, hotelir in gostilničar — vse gleda za tem, da bi svoje odjemalce in naročnike zadovoljil. To potrjuje dejstvo, da je že dalj časa vloženih na pošto ravnateljstvo mnogo prošenj za dodelitev in instalacijo telefona. Marsikomu od teh prošnikov bi bil telefon naravnost nujna potreba, toda žal v naši telefonski centrali je zmanjkalo prostora na avtomatskih aparaturnah. Te dni se bo montirala zadnja prosta številka enemu izmed jeseniških gospodarstvenikov. Vsi merodajni činitelji, tako obrtne, trgovske in druge organizacije pa bodo morale s pomočjo občine začeti akcijo, da se v telefonski centrali napravi predvidena in nujno potrebna povečava, da bodo prosilec mogli brez ovir dobiti že dolgo zaprosene telefone, ki so za sodobno poslovanje nujna potreba. Toda začeti je treba takoj, in sicer energično!

Reklamacije za volitve. Po razpisu državnoborskih volitev je bilo mogoče dva tedna popravljati volilne imenike in vpisovati nove, ki še niso bili vpisani in imajo pravico voliti. Z delom je bila obremenjena zlasti občinska uprava, ki je morala dati potrdila in ugotavljati pravilnost reklamacij. Tudi na policiji so imeli te dneve nekoliko več dela. Posebno živahno se je pa delalo v pisarni JRZ. Ta pisarna je poskrbela vpis 70 novih volilnih upravičencev in najmanj toliko popravkov. Reči moramo, da je pokazala JRZ veliko delavnost, volilec pa veliko zanimanje. Ker je to nekako znamenje za bodoče volitve, lahko sklepamo, da bo JRZ tudi pri volitvah daleko prednjačila pred drugimi skupinami.

Delavci pri KID brez tople hrane. Po odredbi vodstva tovarne KID od 1. novembra dalje ne bodo smeli več svoji

prinašati tople hrane delavcem. Delavci pri KID bodo morali v bodoče (ako ta odredba ne bo morda preklicana) delati polnih osem ur brez tople hrane. Vprašamo pa tiste, ki so očetje te odredbe, ali so oni kdaj poizkusili delati osem ur vsak dan in nobenkrat v teku osmih ur zaužiti tople hrane. ZZZD je takoj ob razglasu te odredbe storila potrebne korake. Tudi naši listi so opozorili vodstvo KID na krutost te odredbe in apelirali na uvidevnost vodstva, naj ukine to odredbo. Naš list se bo za to zadevo zavzel z vso vnemo in ne bomo nehali, dokler ne pripomremo našemu delavstvu spet do tople hrane. Čudimo se, da KID ne opazi te velike neskladnosti med svojim ravnanjem in velikimi izdatki za poletne izlete za delavce. Kakor moramo na eni strani priznanjem omeniti, da je KID za zdravje svojih delavcev priredila več izletov v naravo in izdala za to velike vsote, tako moramo na drugi strani ugotoviti, da je z ukinitvijo donajanja tople hrane podrla vse tisto, kar je z izleti zgradila. Morda ima KID kake vzroke, zakaj je izdala to odredbo. Morda so svojci, ki so donajali hrano delavcem, kaj zagrešili proti disciplinskim predpisom. Morda. Toda, ali se taki morebitni prekrški ne dajo odpraviti drugače kakor z ukinitvijo donajanja tople hrane? Mi torej močno apeliramo na vodstvo KID in prosimo, da to odredbo ukine in na vsak način omogoči delavcem, da v teku osmih ur morejo zaužiti enkrat toplo hrano.

Stari gasilski dom pred pokopališčem je zginil. Mesto in zlasti pokopališče je s tem samo pridobilo. Na ostankih zidov še vidimo okna nekdanje občinske ječe.

Članski sestanek ZZZD, v nedeljo 30. oktobra v Krekovem domu.

«Bela bolezen» — na odru Krekovega doma v nedeljo 30. oktobra, na praznik vseh svetnikov in v nedeljo 6. novembra!

KID in volitve. Prejeli smo dopis, iz katerega posnemamo, da mora delavstvo, ki je zaposleno pri KID in ki simpatizira s stranko slovenskega naroda, prenašati nečuvne napade od strani marksističnega in JNSarskega delavstva. Po izjavah naših delavcev se vrši zlasti v nekaterih obratih KID na Savi (in skoro gotovo tudi na Javorniku) grda protizakonita volilna agitacija. Marksistični in JNS-arski agitatorji pri delu v obra-

Za kulisami industrije

(Dalje)

Zadnjič smo predstavili tistega dvoživkarskega uslužbenca, ki uravnava svoje osebne koristi po danih prilikah svojega službenega razmerja, ki pa je zmerom takšno (to smo z dokazi ugotovili), da ima iz gole osebne previdnosti ter zaradi pogojev podjetja odprta vrata v vse smeri — hitro in jasno povedano — ima v vsakem žepu za vsak primer posebno prepričanje. Tako smo ga videli na poti po domovini obloženega s takimi prepričanji in če smo ga zalotili pred vrati kabineta v popolnem političnem nastojanju dotičnega kabinetnega stanovalca, je jasno tudi navadnemu delavcu, da je moral na svoji poti odlagati prepričanja zdaj tu zdaj tam kot kura jajce in — glejte ironijo — tudi vsi tisti, pri katerih je ta prepričanja pustil, oziroma se z njimi predstavil, so mu gladko nasedli. In ni čuda potem, da so mu v dobri veri o njegovi verodostojnosti dali priporočila za nadaljnjo pot do državne prestolnice, da ne bi bilo treba predolgo čakati na »avdienco«.

Gospod posebnih službenih zmožnosti so se v kabinetu dostojno predstavili ter razpoložili po zeleni mizi svoja sijajna priporočila (ne pozabimo, da je bilo to še v dobi njegovega začetka). Kaj je sledilo tem, ne bomo pogrevali. Nas zanima le to, da je uslužbenec takoj, ko je v kabinetu opravil — kako ne bi, političen človek s priporočili — na vso sapo hitel v kavarno in napisal navdušeno in s primernimi pripombami oslajeno pismo na podjetniškega gospodarja ter na podjetniškega opozicionalno političnega vodjo, v katerem je skromno javljal svoj sijajen uspeh. Pisma je odposlal priporočeno, da bi jih on sam ne prehitel, zakaj silno se mu je mudilo pred obličje podjetnikov, da čimprej prejme novi klin napredovanja.

Ni se motil, uslužbenec namreč, zakaj mnogo bo j je on poznal svoje gospodarje kot oni njega. (V tem je vsa njihova smešna tragika.) Njegovo službeno stališče se je na mah močno okrepilo, zaupanje podjetnikov do njega se je utrdilo tako, da gospodarji sami niso niti opazili, kdaj jim je zrasel do glave ter postal politični svetovalec in inspirator zunanje podjetniških udarcev propagande dvomljive vrednosti.

Tako je ta uslužbenec znal pričarati pred oči zadovoljnih podjetnikov vso svojo veljavnost in skoraj odločujočo osebnost v javnem življenju (kot »privatnik« seveda) v tako močni koristnosti za podjetje, da so mu poverili še pismeno vodstvo propagande med delavstvom v obliki podjetniškega časopisa. Tako so bili uslužbenec kot podjetniki kar očarani nad to

zamisljivo (prvi zaradi tega, ker strašno rad pisari iz notranje potrebe, koristiti delavstvu v težki tlaki, in drugi zato, da dajo možnost uslužbencu razviti njegov veliki smisel za absolutno korist podjetja), da so pozabili na najvažnejše: kako usmeriti idejno plat tega propagandnega lista, da ne bi zašel v prevelika nasprotja s socialnim čustvovanjem delavstva ali z golo pravičnostjo.

Za podjetje ta napaka ni bila tako občutna, ker je nastala navzkrižja umelo zravnati s pritiskom ostrejših delovnih pogojev, toda za uslužbenca, ki je to funkcijo vršil na iniciativo podjetja, je postalo usodno. Zakaj?

Kljub temu, da ga je tisto prepričanje, ki ga je trenutno imel v rabi, naganjalo k lastni iniciativi pri usmerjanju lista, se je hočeš nočeš moral podvreči cenzuri podjetja. Šele zdaj se je zavedel, da je v trdih kleščah, ne toliko pri podjetju (službeni pogoji ga vendar niso mogli presenetiti) kot v javnosti, v kateri se je po svojih funkcijah vidno politično opredelil. Podjetniški list je na primer prinesel uvodnik, ki je javno obsojal tisto, kar je zunanji krajevni list, pri katerem je uslužbenec kot privatnik sodeloval, jasno zagovarjal — ali — kar je krajevni list obsodil (podjetniško politiko z delavstvom itd.), temu je podjetniški list pisal slavospeve. Naenkrat je bilo jasno, da se ta uslužbenec le toliko oklepa svoje politične opredeljenosti na zunaj, kolikor ga podpira in drži v časti pri podjetju, ta čast pa, ki mu jo je podjetje izkazovalo, ni bila v bistvu nič drugega kot hvaležnost, ker je srkalo po njegovih političnih stikih nemale ugodnosti. Pri tem konkretnem dokazu na zunaj pa podjetje še ni sprevidelo, da so se uslužbenčevi stiki in opore vodeče politike začeli krhati in ni opazilo, kako se je po sili razmer uslužbenec sprevrgel v nehvaležno igro s podjetjem, ki je bila v vzročni zvezi z njegovim postopnim, a sigurnim drčanjem s politične lestve, na katero je po čuda čudnih okoliščinah z muko prišel in se prav z njeno pomočjo tako svojevrstno udinjal podjetju. Tukaj se je pričela križeva pot njegove politične »vplivnosti in prvenstva«, zaradi katere ga je podjetje tako cenilo in opravičevalo njegovo prečudno službeno razmerje.

Ker smo dognali, zakaj se je moral uslužbenec na mah sprevreči v svoji funkciji, da je odvrgnil grozečo nevarnost od svojega službenega razmerja, bomo pretresli nekaj zrelih momentov, ki dokazujejo, kako spretno, čeprav moža nevedno je to izvršil in na čigavo škodo. (Dalje prihodnjič.)

Godina Jože:

V znamenju zelene kravate

VII. Proslava v Domžalah 15. maja 1932.

Točno ob 10. uri dopoldne je prišel iz farne cerkve s cerkvenim spremstvom g. župnik Bernik, ki je nosil Najsvetejše. Sv. maša se je opravila, kakor je bilo že preje rečeno, v kapelici malo nižje od farne cerkve, nekako v središču zbrane množice. Med sv. mašo je igrala domžalska godba pod vodstvom kapelnika g. Riedla, ki je bil znan že iz prejšnjega leta, ko je pri blagoslovitvi novega društvenega doma dal krepko igrati orlovsko himno in imel zaradi tega opravka s sodiščem. Med sv. mašo je imel župnik Bernik govor. Ker je bila binkošna nedelja, je govoril o Sv. Duhu, ki naj bi napolnil ves svet, srca vseh ljudi, da bi bilo potem tudi boljše na svetu. Njegov govor je bil strogo cerkvenega značaja. Cela služba božja se je izvršila v najlepšem redu.

Ko je po končani službi božji g. župnik Bernik odnesel sv. Rešnje Telo spet nazaj v cerkev, je za zaključek še godba zavrnila. Ljudje so nekaj trenutkov ostali na svojih mestih ter se pomenkovali. Deloma pa so začeli odhajati v smeri proti društvenemu domu. Medtem se je prikazala izza Godbenega doma, ki leži kakih 200 m vzhodno od cerkve, četa orožnikov. Korakali so v smeri proti cerkvi. Vodil je četo g. kapetan Mešterovič. Ko pridejo do ljudi, se ustavijo. Kapetan Mešterovič naroči poveljniku domžalske orožniške postaje g. Skoku, naj oznani, da se morajo ljudje raziti. Poveljnik Skok stopi na ograjo blizu kapelice in glasno oznani, da je vsako zbiranje prepovedano in da se naj ljudje mirno razidejo. Ljudje so v glavnem ubogali in množica se je začela pomikati v smeri proti društvenemu domu. To pa ni moglo iti tako hitro, ker je cesta do doma ozka, množica je pa bila velika. Mnogi so se pa tudi ustavljali, da bi videli, čemu so prišli orožniki in kaj bo v obče iz te stvari. Med tem se zasliši iz množice vzklik »živijo dr. Korošec!« Temu vzkliku so sledili še drugi in cela množica je močno vzklikala našemu voditelju.

Kapetan Mešterovič ukaže nasaditi bajonete in razporedi orožnike od vrha griča doli v dolino v raztegnjeno vrsto. Očitno je bilo, da hoče potisniti množico v smeri proti glavni cesti. To razporejanje orožnikov je pa vzbudilo med množico še večje zanimanje in so se ustavili še tisti, ki so se že usmerili domov. Vzklikanje se je pa kar naprej nadaljevalo. Orožniki stopijo za par korakov nazaj, tako da je bilo med njimi in med ljudmi prostora, ter se na povelje v teku zaženejo proti ljudstvu. Imeli so toliko uspeha, da so se ljudje res začeli odpravljati. Ker so nekateri orožniki silili v posameznike in jih potiskali naprej, so se nekateri temu upirali, češ »pustite me pri miru, saj nikomur nič nečem, bom že šel domov, ko bo cesta prazna, saj ne moremo eden čez drugega.«

Čez čas so se orožniki umaknili in šli spet na svoje izhodišče. Raztegnili so se v daljšo vrsto. Nekaj ljudi je iz radovednosti še ostalo v posameznih grupah na pobočju hriba in na travniku spodaj. Kapetan Mešterovič je imel namen s raztegnjeno vrsto orožnikov ves prostor očistiti. Komandiral je nov napad in orožniki so se znova zagnali proti ljudstvu. Pogled na to je bil kakor na fronti ob času napada. Te prizore sem fotografiral in nekaj slik še danes hranim. Najbolj zanimiva dva negativa sem pa pozneje na uradno zahtevo izročil g. kapetanu Mešteroviču. Povedal sem mu pa tudi, da čeprav ne bom imel negativ, se ne more več prepričati, da se fotografija ne bi širila, ker sem jih nekaj že razdal.

Zgodilo se je, da se je nekaj fantov upiralo orožnikom, ki so zahtevali, naj se umaknejo z zborovalnega prostora. Orožniki so morali seveda nekatere aretirati. Fantje so to aretacijo deloma volno prenesli, drugi pa so vse skupaj vzeli bolj za šalo in so se začeli izmikati iz rok orožnikov ter bežati. Veliko pogreško so storili nekateri orožniki, ki so potegnili

iz svojih torbe verige ter začeli v verige kovati fante, iz šale je postajala zadeva resna in je tako ravnanje razkačilo tudi druge, ki so se začeli glasno zgražati nad orožniki. Ves cirkus sem gledal iz ozadja. Ko sem opazil, da postaja stvar nevarna, sem šel k orožnikom in jih opozoril, naj verige spravijo. Ker ni pomagalo, sem stopil h g. kapetanu Mešteroviču in njega naprosil, naj prepove orožnikom uporabljati verige. To je tudi storil in je postalo takoj mirnejše.

Ob tej priliki se je zgodil tudi incident, ki je imel dalekosežne posledice. Neki fant se je izmuznil orožniku in začel teči preko travnika v smeri proti pošti. Orožnik seveda za njim in nastala je prava dirka. Fant je pa bil v teku bolj treniran in je orožnik zaostajal. Na železniški progi so stali nekateri člani domžalskega Sokola. Sin znanega sodavičarja v Domžalah je skočil pred bežečega fanta in ga zadržal ter tako pripomogel, da je fant ponovno padel v roke orožniku. Vsi, ki so to gledali, so se začeli zgražati nad tem dejanjem. Po končani rabuki je hitro šlo od ust do ust, da je mladi domžalski sodavičar s sokolskim znakom na prsih pomagal orožnikom loviti naše fante. Kakor blisk se je širila agitacija, da od tega dne dalje ne sme nihče kupiti sodavice od tega sodavičarja. Možje in fantje, ki so stopali v gostilne, so najprej vprašali, če imajo sodavico. Če je gostilničar povedal, da jo ima, so vprašali nadalje, čigava je. Če je povedal, da ima sodavico od tega sodavičarja, so obrnili hrbet in odšli z opazko: »Tam, kjer se prodaja sodavica Domžalčana X, mi ne pijemo«. Kakor sem pozneje zvedel, je imela ta agitacija usodne gospodarske posledice za imenovanega podjetnika.

Med tem so se množice že pomaknile na široko glavno cesto med društvenim domom in domžalsko pošto. Čim bolj so orožniki silili vanje, tem bolj je to dražilo ljudi. Po mojem iskrenem mnenju bi se vsi, ki so bili pri maši v Domžalah, v 20 minutah razšli na svoje domove. Prišlo bi kvečjemu do vzkliranja dr. Korošcu in slovenskemu narodu. Zapeli bi morda tudi kakšno pesem. To bi bilo vse. Nastop orožnikov je pa povzročil slabo kri. Ko so na cesti

orožniki nekoliko trše nastopili, je to množico tako razdražilo, da so po izjavi kapetana Mešteroviča padli tudi kamni. Jaz sem cel potek gledal izpred vhoda v društveni dom. Govoril sem z g. Streinom iz Komende ter z drugimi člani pripravljalnega odbora za proslavo. Menili smo se, da je treba paziti, da ne bi prišlo do kakih večjih nedovoljenih izgrediv. Med tem stopi k meni kapetan Mešterovič in razburjen reče, da bo moral rabiti orožje, ker so ljudje začeli metati kamenje. Stvar je postala nevarna. Prosil sem g. kapetana naj tega nikar ne stori, ampak naj dovoli, da spregovorim ljudem. Prosil sem ga pa predvsem, naj takoj umakne orožnike s pozorišča. Zagotovil sem ga, da bodo ljudje takoj mirni, če ne bodo videli orožnikov. Ko se orožniki umaknejo, da spregovorim množicam. G. kapetan je nekoliko pomišljal nato pa dal povelje, da naj se orožniki umaknejo. Odšli so v prostore društvenega doma. Nato sva šla skupaj skozi gnječo ter sem stopil na kup kamenja za posipanje ceste. Bil sem toliko višje, da sem imel pregled čez množice. Začeli smo mahati in klicati ljudem naj jenjajo z vpitjem. Čez nekaj minut je nastala tišina. Nato sem spregovoril: »Možje in fantje! Zbrali smo se danes na Goričici v Domžalah, da prisostvujemo maši za našega voditelja dr. Antona Korošca, da zanj molimo in ga s številno udeležbo tudi počastimo. To smo tudi v najlepši meri storili. Sedaj pa pokažimo, da smo vredni pristaši tako velikega voditelja in se mirno ter dostojanstveno razidimo. Za zaključek mu še vsi trikrat zakličimo krepak živijo! Trije krepki vzkliki in je bilo vse mirno. Ljudje so se mirno razhajali kakor to storijo po vsaki nedeljski maši.

Tako so se končale »domžalske demonstracije«. Veliko se je zahvaliti modrosti kapetana Mešteroviča, da ni prišlo do rabe orožja. Najboljše bi pa bilo, če oblast vobče ne bi pošiljala nad mirne ljudi orožnikov.

Gruča fantov se je po končanih »dogodkih« zbrala pred orožniško postajo, kjer so bili priprti aretiranci. Glasno so zahtevali, naj jih izpustijo. Ko smo tudi to dosegli, se je vse zadovoljno razšlo.

(Dalje prihodnjic)

Neobdelani prostor med nami

Zadnje počitnice sem zapravil. Tako pošteno zapravil, kakor zna le študent. Preselili smo se bili in nenadoma sem se znašel v novem okolju (čudno, kako ti že pri tako majhnih razdaljah kot iz vasi v vas zmanjka tal): neznani obrazi, tuja družba, s katero te ne vežejo ne sorodstva ne znanstva; osvojiti si moraš človeka za človekom. Bolelo me je sprva in vdal sem se čustvu onemoglosti. Ko sem se zavedel, sem sklenil postati gospodar, zagnati se v življenje in si ustvariti tla. Zelo lepo. Toda misel je v treh mesecih zbledela, utonila je v vsakdanjosti; in ko sem se na koncu počitnic vprašal, kakšna tla sem si ustvaril, sem si moral priznati, da sem živel mimo novih ljudi, mimo novega kraja neko neodvisno življenje. Rastel sem in študiral, ljubil samoto in pojočo besedo klasikov, zaganjal se v vrhove in prepade svoje duše, živel morebiti z velikim svetom, ko sem prebiral revije z vseh koncev zemlje, dognal se tu in tam. Res, v tej čudovito neodvisnem kraljestvu samega sebe (coelum, non animam mutant, qui trans mare currunt!) sem napredoval, kot bi napredoval kjer koli drugje, ljubil se in trpel, trudil se in užival, kot da bi ne bilo zame ne zemlje in ne vasi in ne leta 1938. Nisem bil ploden, nisem ustvarjal, marveč živel v tih ploskvi svojega lastnega kroga, ki mu prav bistveno manjka tretje življenjske razsežnosti: vezanosti na časnost, na zemljo, na narod. Veliko je rast, veliko samota, toda ne vse. To spoznanje je jasno pred

menoj, njegovo doživetje prepričuje. Moja rast je ostala v zraku, v neki navidezni sijajnosti. Pred tistim vezanim, nasilnim, slepim življenjem pa nisem vedel kaj početi: ljubil sem ga in bežal pred njim, rad bi se vrgel vanj, pa nisem našel prilike, da bi se zapletel v njegov tok, zapletel v majhno skupnost svojega kraja, svoje občine, svoje Slovenije. Saj sem govoril z ljudmi; a ko da so bila le srečanja, ko da se mi mudi po drugem opravku nekam daleč, ko da živim tu le mimogrede. Zavedel sem se tega prizvoka, ki ga je imelo moje občevanje z drugimi, in razumel nezaupnost in brezosebnost ljudi nasproti meni. Ko da sem od nekje drugod. Le od kje drugod? In od tistokrat sem sklenil, da se bom življenja sistematično učil: učil biti vaščan, biti besednik, biti gospodar in soustvarjalec javnega življenja, biti odgovoren, biti Slovenec, biti vezan in prepleten, telesen in zemeljski, predrzen (= raztrgati svoj krog in osvajati življenje) — to besedo sem rabil takrat. Rad bi dajal od samega sebe, od svoje rasti in bogastva, rad bi bil deležen rasti drugih, rad bi v ognju plehkosti preizkušal vrednote.

Kakor govorim v neotipljivih in morebiti nejasnih besedah, tako je problematika, ki sem jo hotel v njih izraziti, živa in odločilna. Še več: nježno težo občuti, lahko rečem, večina izmed nas. Morda ne tako naravnost, morda z druge strani in po svoje; saj nismo vsi sinovi državnih uradnikov, da bi se selili po naši ljubi domovini.

tih z različnimi lažnjivimi grožnjami pretijo našim članom. Na to nedovoljeno agitacijo opozarjamo vodstvo KID, ki je odgovorno za reč v svojih obratih. Naše delavce pa opozarjamo, da naj na pristojnih mestih takoj javijo vsak primer grožnje in vsake protizakonite volilne agitacije. Kazni za protizakonitosti take vrste so jako ostre in jih bo treba uveljaviti, ako se nerednosti ne bodo nehale. Pošteno delavstvo pa opozarjamo, naj si dobro zapomni, kakšne so svobodoljubne in demokratske metode marksistov! Vsakemu poštenjaku se tako početje gabi. — Poleg groženj je za marksiste značilno to, da v napovedih vedno zmagujejo. Tako že dve leti zmagujejo na Španskem, zmagovali so na Češkem in zmagujejo na Kitajskem. Pri volitvah bodo imeli do 11. decembra oni večino. 11. decembra zvečer bo pa zmagal pošten slovenski delavec skupaj s poštenim slovenskim narodom. Dosedaj je še pri vseh državno-zborskih volitvah, ki smo jih imeli v Jugoslaviji, in katerih se je udeležil slovenski narod, zmagal pošten slovenski kmet in pošten slovenski delavec, ki je danes politično organiziran v JRZ.

Vratarska služba na kolodvoru je ena izmed prvih, ki nudi največ prilike, da je vsak, tujec ali domačin, zadovoljen, ko gre skozi kolodvorska vrata na peron. Pri nas pa se žal čisto dogaja, da vratar ne pozna meje dostojnosti in obzirnosti in gre v svoji službeni prenapetosti premgokrat preko svoje meje, kar ne more narediti ravno lepega vtisa na tujca, ki je drugače vaje lepših odzivov pri slovenskem narodu. Pripočeli bi, da se v bodoče polaga večja pažnja na to mesto, ki mu zadirčen in prenapet uslužbenec več škoduje kakor pa koristi in s tem ne osramoti samo sebe, ampak vso železniško upravo.

Občni zbor KPD se je vršil v sredo 27. oktobra. Več bomo poročali v prihodnji številki.

Dovje

Pretekli dni smo pokopali na Dovjem posestnika in gorskega vodnika Petra Kovača iz Mojstrane, star. očeta agilnih članic in igralc tukajšnjega Prosvetnega društva in tasta tukajšnjega podžupana. Rajni je učkal starost 83 let ter v življenju ni bil nikoli bo'an, le to leto je pričel hirati in pešati.

Na zelo ugodne mesečne obroke
na novo dospeli

RADIO APARATI

svetovne znamke Philips

J. PUČKO, JESENICE

Ogled aparatov za nakup neobvezen

Za elektriko

Vam nudi vse najugodnejše

Jože Markež

Jesenice, telefon štev. 605

Kot gorski vodnik je bil nad 200 krat vrh Triglava in na vseh tukajšnjih vrhovih. Starejši turisti se ga bodo še dobro spominjali. Z zanimanjem je pripovedoval, kako je vodil turiste, ko še ni bilo potov in ne kričaveč po gorah. Mnogo lepše je bilo takrat, je dejal. Zastopnik vodnikov g. Lah je nosil pred krsto krasen planiški venec. Ob polaganju krste v grob pa so izza Triglava poslednji žarki zahajajočega jesenskega sonca obsijali zadnjikrat krsto pokojnega, nakar so tožno zaplele lopate poslednjo pesem. Naj mu bo lahka zemljica dovška, katero je tako zelo ljubil.

Gorje

Dne 21. oktobra smo pokopali prvega člana, ki ga je Bog po oživljenju naše organizacije poklical k sebi. In sicer je bil to brat Tone Koren. Člani Fantovskega odseka so ga z zastavo in v krojih spremili na njegovi zadnji poti. Ob odprtem grobu pa mu je brat Kunšič spregovoril nekaj besed v slovo, R. i. p.!

V nedeljo 25. oktobra smo imeli po deseti sv. maši naš prvi farni stanek. Udeležilo se ga je okoli 120 gorjanskih mož in fantov. Na njem smo vsi spoznali, da je samo fantovska organizacija katoliške mladine tista, ki vodi mladino po načelih vere in ima zato pravico do obstoja. Kaplan g. Soukal nam je pokazal razmerje med nami in drugimi organizacijami. Može in fantje so se razhajali z željo, da bi bili taki sestanki pogostejši.

V Domu se je pričelo izredno živahno življenje. Vsak večer, zlasti pa ob nedeljah ves dan so prostori popolnoma zasedeni. Vsi katoliško misleči Gorjanci se pripravljamo na 60 letnico Katoliškega prosvetnega društva.

V sleherni hišo list »Na mejah«, ki je izviren slovenski list!

V slogi je moč

Zakaj vlada danes na svetu tak nemir, takšna zmeda in nezadovoljstvo? Kdo je temu kriv? Mnogi zvrtačajo vso krivdo na katoliško Cerkev, na duhovnike, kakor da bi bili oni vzrok vse nesreče; drugi valijo krivdo na kapitaliste (in pri tem zopet mislijo na sv. Cerkev); tretji na razne vlade itd. Res je, da

Pa vendar — pride čas, ko marsikdo sprevidi, kako daleč je zašel v neko čudno smer mimo vasi in mimo ljudi. Prav ta življenjska nevezanost študentov je naš največji problem. Nismo včlenjeni v skupnost svojega kraja, svojega ljudstva, marveč se nam zdi vse to kot slučajna določenost, ki pač nima nobene zveze z našim poslanstvom. Za to govore dejstva. Dejstva na primer, da se študenti tu gori tako malo poznamo (v svojem kraju morebiti že, pa še v svoji vasi smo tako daleč), dejstva, da tako malo študiramo prav svoje razmere — menda ga ni kraja na svetu, ki bi ga manj poznali ko svojo vas — dejstva, da nas ljudstvo ne pozna in noče poznati dejstva, da tako malokrat zaživimo tisto pravo stanovsko študentsko življenje. Študent se med počitnicami spremeni v ne vem kaj: letoviščarja, razkuštranega pesnika, razgrizenega filozofa, uradnika, domačega miljenčka. Pozabili smo na svojo stanovsko zavest (koliko nas je!), preko katere se bomo mogli dokopati do ljudstva, ki naj bi nas umelo. Ravno ta neopredeljenost je dokaz, da smo omrtveli. To boli, zlasti ko vidiš, da je marsikje drugače, da marsikje študent ustvarja kot študent, da se je že zapletel v rast življenja. Na čez govorim in ne pazim na izjeme, toda čutim, da sem tisto razpoloženje, vzdušje vsaj v našem kraju pogodil. Vprašanje rešitve iz tega položaja nas je že gotovo kdaj živo zbolelo in je zavestno in javno prišlo do izraza zadnji dan Slovenskega tedna: društvo.

Društvo, da nas veže v neko konkretno skup-

nost, da nam da prilike za medsebojno spoznavanje, za sistematičen študij in zavestno načrtno delo, da nas vrne veselemu sproščenemu študentskemu življenju, da nas vrne našemu kraju delavne, zmožne, navdušene. Naša prva dolžnost je, da odpremo zemljevid svojega okraja, pregledamo svojo zemljo in se zaljubimo vanjo in sklenemo, da jo bomo spoznali do zadnjega kotička: njeno zgodovino, značaj ljudi, časne razmere, vse, kar se na njej dogaja. Saj to je naš prostor, naš zrak, ki ga bomo kot nerazdružno društveno telo dihali in mimo katerega na noben način ne moremo iti. Šele v tem prostoru dobi smisel vse naše delo, naša rast, naša izobrazba. Ta prva naloga: ukoreniniti se in iz zemlje živeti je življenjskega pomena zanj. V njej dobe vrednost še druge naloge, tako pisane in lepe, tako čarobne in samosvoje v tem novem prostoru, na tej prelepi zemlji.

Le društvo, zdravo in na resničnosti zgrajeno, nas more vrniti tvornemu življenju, prepletenu in zapletenu in v svoji težavnosti tako mikavnemu, zemlji, majhni in nepoznani, ki nas draži in vabi s svojimi skrivnostmi in s čarom nerazodetega ljubega bitja. Nov čar je pred nami: čar ustvarjanja, poslanstva, čar življenja iz svoje rasti, iz svoje vere, čar žive ljubezni. Kdo se mu ne bi vdal, kdo ne zavriskal od ponosa, da je tega odločilnega navora deležen tudi on?

Ta naša organizirana skupnost mora postati in ostati živo gibalno v samolastnem življenju slovenskega naroda.

R. J.

Iz boljševiške klavnice

(Dalje.)

S sredine garaže je bil v sosedni prostor napeljan pod zemljo odvod, pol metra širok, ravno toliko globok, in deset metrov dolg. Dasi je potekal že drugi dan od zadnjega klanja, je bil kanal v vsej svoji dolžini do vrha napolnjen s krvjo, ki se je zaradi vročine že strjala in le počasi odtekala. Poleg tega groznega mesta smo našli na vrtu 127 mrličev zadnjega klanja, ki so bili v naglici le površno zagrebeni. Trupla so bila že počrnela in zabuhla in vsa so imela razbite glave, nekatere so bile popolnoma sploščene. Najbrž so bili ti usmrčeni tako, da jim je nekakšna težka klada drobila glave. Nekaterim pa je glava sploh manjkala, toda ne da bi bila odrezana, ampak naravnost odtrgana. Le malokatero truplo je bilo mogoče prepoznati po posebnih znakih, kot n. pr. zlatih zobeh, katerih boljševiki niso imeli časa izdirati in odnesti s seboj. Vsa trupla so bila popolnoma gola.

Navadno so po eksekuciji trupla odpeljali na voze in tovornih avtomobilih ven iz mesta in jih tam zagreblili. Poleg že omenjene grobnice smo našli na drugem koncu vrta še eno gomilo z 80 mrliči. V tej so ležala trupla ljudi, katera so kazala sledove mučenja do smrti. Našli smo na njih raznovrstne poškodbe in pohabe, katerih si nikakor nismo mogli tolmačiti. Nekaterim so bili trebuh preparani, drugim so manjkali razni udje, nekatera trupla so bila popolnoma razmesarjena. Mnogo jih je bilo, katerim so manjkala očesa ali jim je bil vrat prerezan, glava prebodena, z zagozdo razbita prsa, iztrgan jezik itd. itd. V kotu te strahovite grobnice smo našli razne človeške dele, katerim pa je manjkal trup. Ob neki ograji smo odkopali več mrličev, ki niso imeli znakov nasilne smrti. Ko pa so jih zdravniki obducirali, so našli, da so jim bila usta in grlo polna prsti. Ti nesrečneži so bili torej živi pokopani in so pri poskusu dihanja požirali prst. V tem grobu so ležala trupla razne starosti in spola, starčki, možje, žene in tudi

otroci. Neka žena je bila z vrvjo povezana s svojo osemletno hčerko. Obe sta imeli rane od sirela. Močno razpadanje je onemogočilo, da bi bili zdravniki, med katerimi se je nahajal tudi sloveči ruski anatomist profesor Kosorotov, natančneje dognali, kakšnega izvora so bile male rane, povzročene z najrazličnejšim orodjem.

Kljub strašnemu smradu zaradi trohljivosti pri izkopu je ves Kijev romal na to strašno pokopališče. Skoraj vsak je prišel, da poišče kate-rega izmed svojih, ki so bili umorjeni in neznanokam odpeljani. Nemogoče je popisati pretresljive prizore, ki so se dogajali zlasti, kadar so našli starši svojega sina, brata, ali sinovi svojega očeta. Še težje je bilo tistim, ki so ostali v negotovosti, ali je najdenec njih svojec ali ni. In kot zasmeh za strahovito tragedijo, katera bi morala biti tragedija ne samo Rusije, ampak vsega sveta, kot roganje težko preizkušenim svojcem, ki so v prahu klečali poleg ostankov svojih dragih ter pretakali solze, je bila prav na istem vrtu grmada izpraznjenih steklenic. Bile so to steklenice najdražjih vinskih vrst, likerjev in francoskega šampanjca, česar v od lakote shirani deželi ni bilo pričakovati.

Nilostonski pripoveduje o neki drugi klavnici:

Tu smo med grobovi zasutih našli tudi križ, na katerem je bil nekaj dni pred zavzetjem Kijeva križan nadporočnik Sorokin, ki so ga boljševiki dolžili špijonaže. Pripredili so bogato večerjo, nato pa ga pribili na križ. Videl sem njegove svojce, ki so prebivali v Kijevu. V neki lopi smo našli tla razkopana. Tu so sovjetski komisarji mučili svoje žrtve, tako da so jih zagreblili v zemljo do vratu. Ko se je trpin onesvestil, so ga izkopali, pustili ležati na površju, a ko se je zopet opomogel, so ga na isti način ponovno pokopali. Omeniti moram še način trpinčenja, pri katerem so nesrečneži trpeli najstrašnejše muke. Svojo žrtev so privezali k ste-

bru, nato so na telo pritisnili ali primerno pritrdili več centimetrov široko železno cev, kakršno v Rusiji porabljajo za samovarje. V to cev so spustili živo podgano, odprtino pokrili z železno mrežo in — zakurili. Zaradi vročine obupana žival se je zagrizla v človeško telo in si skozi telo kopala rešilni izhod. Najstrašnejše je pri tem, da se je uboga žrtev več ur mučila, dostikrat celo do naslednjega dne, preden je izdihnila.

V Veronedu je bila v hiši Nešajeva na glavnem trgu strašna mučilnica pod vodstvom čekistov Pelmana, Rindina in Boroha. Mojo pozornost so vzbudili sodi, v katere so bili zabiti žebliji in se je z njih cedila kri. Zvezane nage ljudi so zabili v sode, nato pa jih do smrti valjali. Dalje so žrtvam na čelo vžigali peterozobato zvezdo,

znak rdeče armade. Neka trupla, med temi tudi duhovnika Snasareva smo našli, kateremu je bila glava ovita z bodečo žico in naj bi predstavljala trnjevo krono. Te vrste mučenje je bilo v splošni navadi po vseh mučilnicah, zlasti nad duhovniki.

Na vrtu strašne mučilnice v Poltavi sem našel več posameznih ožganih pilotov. Domačini so pripovedovali, da je Griška Prostitutka skrajno uporne kmete na teh kolen sežigal ter se pri tem s svojimi vlačugami veselil njihovega trpljenja. Prvotno je komisija za preiskavo boljševiskih grozodejstev takšne obdolžitve vrnila za neresnične, pozneje pa, ko so našli ožgana trupla in ni bilo nobenega dvoma več, da so bila resnično sežgana, je morala tudi to priznati.

V Jekaterinoslavu tako rekoč sploh niso uporabljali strelnega orožja. (Dalje prihodnjič)

vladajo na svetu krivične razmere, nekaj ni v redu, vse hrepeni po odrešenju. Ljudje se podajajo iz enega ekstreme v drugega, misleč na ta način najti zadovoljivo rešitev.

A rešitev iz sedanjega neznosnega položaja je samo v Bogu in v nas samih.

Ali se odgovorni činitelji pri reševanju socialni vprašanju zavedajo, da so pred Bogom dolžni delati tako, kakor to ukazuje Bog in katoliška Cerkev? Povsod so Boga izpodrinili, katoliške Cerkev nihče več ne vpraša za svet, vsa vprašanja se rešujejo po človeški modrosti, po človeških vidikih, ki se pa ne ujemajo z božjimi zakoni. In ti graditelji svetovnega »miru« so podobni tistemu, ki je zidal svojo hišo na pesek.

Na svetu ne bo prej bolje, dokler se človeštvo ne vrne nazaj k Bogu. »Iščite najprej božje kraljestvo in vse drugo se vam bo dodalo«, tako pravi Jezus svojim poslušalcem, kar velja seveda za nas vse.

Človek, ki odpade od Boga, postane ošaben, se noče več ukloniti, noče več poslušati glasu svoje vesti, se tudi noče pokoriti svojim predstojnikom, ker meni, da je to za človeka poniževalno, svobodnega človeka nevredno. Jezus sam je bil pokoren, pokoren do smrti na križu. V pokornosti in ponižnosti je pa

Cerkveni vestnik

Rojeni: 14. oktobra Vida Šteblaj, hči Frančiška, podpreglednika finančne kontrole, Krekov trg 2; 14. oktobra Mihael Drešček, sin Mihaela, krojaškega mojstra iz Hrušice št. 35; 22. oktobra Ivana Helena Košnjek, hči Janeza, tovarniškega delavca, Gregorčičeva 1.

Poroke: 16. oktobra so se poročili: Ferčej Martin, tovarniški delavec iz Gorij, in Ferbežar Julijana, hči tovarniškega delavca, Aljaževa cesta; Mavec Rudolf, tovarniški delavec, Jesenice, Stara opekarna, in Freljih Cecilija, hči tovarniškega delavca, Jadranska cesta 2. Dne 23. oktobra so se poročili: Bizjak Avguštin, urar, Gosposvetska cesta 20, in Mrakič Antonija, hči zidarja, Gosposvetska cesta 20; Hribar Avguštin, ključavničar, Javornik 90, in Stržinar Angela, hči tovarniškega delavca, Industrijska cesta 2; Hajdič Avguštin, tovarniški delavec, Pod Mirco 4, in Pernuš Ivana, hči posestnika, Gosposvetska cesta.

Umrli: 13. oktobra Franc Jeraša, železničar v poklju, Plavž 1, star 71 let; 15. oktobra Marjana Oblak, vdova po tovarniškem delavcu, Pod Mežakljo, stara 82 let; 15. oktobra Marija Antonija Noč, žena tovarniškega delavca, Fužinska cesta, stara 66 let; 20. oktobra Pucelj Viktor, železniški upokojenec, Murava 4, star 45 let.

Esperanto v službi kat. Cerkve

Na Holandskem obstoja Esperantski informativni urad (Internacia Katolika Informejo), ki si je nadel nalogo, informirati nekatoličane o katoliški veri in katoliški Cerkev. Ta urad objavlja v esperantskih časopisih oglase sledeče vsebine: Kdor želi informacije o katoliški veri in o katoliški Cerkev, naj se obrne na (sledí naslov urada), ali: Nekatoličani dobe vse informacije o katoliški veri in o katoliški Cerkev brezplačno pri (sledí naslov).

In uspeh? Mnogo esperantistov se je že pismeno obrnilo na Informativni urad, ki je vsem prosilcem poslal brošure in časopise verske vsebine, mnogo esperantistov pa se je tudi spreobrnilo in prestopilo v katoliško Cerkev. Pisec teh vrstic je imel lani v Hagu priloško govoriti z esperantistinjo iz Švedske, ki se je spreobrnila h katoliški veri potom tega urada. Sreča in blaženost sta ji sijali iz oči. O, ko bi katoličani bili tako verni! Rekla mi je, da se ne more dovolj zahvaliti Bogu, ki ji je naklonil milost spreobrnenja.

Internacia Katolika Informejo pa izdaja tudi svoje glasilo, ki je polno apologetičnih člankov.

Mnogi katoličani zaničujejo esperanto, pa le iz nevednosti. Visoki cerkveni krogi vedno bolj uvidevajo važnost esperanta in ga priporočajo.

Vse lahko služi Bogu v čast — torej tudi esperanto. G. P.

*Varno
naložite svoj
denar!*

HRANILNICA IN POSOJILNICA NA JESENICAH

obrestuje vse stare in nove vloge po 4%. Nove vezane pa po 5%. Vaš denar je varno naložen pri njej. Zanj garancirajo hranilnične rezerve, kakor tudi vsi združni člani z vsem svojim premoženjem. Najmanj stokratna je ta garancija.

Krojaštvo Iv. Gogala

Pripravili smo veliko izbiro gotovih oblačilnih predmetov, stofov, raznih najnovejših vzorcev za obleke, suknje, Hubertus plašče, nepremočljive vetrne suknjice (Vindjake), razno perilo, klobuki itd. V naši krojaški delavnici izdelujemo vsa moška, dečja oblačila ter damske plašče in kostume po najnovejši modni in brezhibni izdelavi.

Priporočila se trgovina in krojaštvo pri „Gogalu“ na Jesenicah

Širite naš list „Na mejah“

Damski plašči

najnovejše fasone (že od 280 din dalje)

Moške suknje

brezhiben kroj

Hubertusi

ženski, moški in šoferski (moški 260, 290, 320 din)

Košir, Jesenice

Plašč lahko že sedaj izberete in rezervirate

Pijte in jejte poceni in dobro

Kdor hoče poceni jesti, pride

v Krekov dom

Kdor hoče dobro jesti, se abonira

v Ljudski kuhinji

Kdor hoče dobro in poceni piti, mora priti

v Katakombe

Prišla je velika količina izbornih vin. Vsak se lahko sam prepriča, da je to resnica

ključ do človeške sreče. Bog kaznuje ošabne in nepokorne. In če je ves narod ošaben in nepokoren, kaznuje tudi ves narod, pa naj bo še tako številen in mogočen. Poglejmo malo v zgodovino! Kje so sedaj mogočni Rimljani? Kje nepremagljivi Huni? Ošabni Napoleon je strahoval skoraj vso Evropo, končal je kot pregnanec na revnem otoku. Avstro-Ogrska je strahovala številne slovanske narode, izginila je s površja. Pa tudi narodi, ki se danes šopirijo in kričevito razširjajo svoje meje v škodo malih zaničevanih narodov, bodo prejeli zasluženo kazen. Bog kaznuje narode že na tem svetu, zgodovina nam nudi za to dovolj zgledov.

Ostali pa bodo narodi, ki se zvesto oklepajo katoliške Cerkve.

Neka posebna usoda pa spremlja slovanske narode. Slovani so najštevilnejši, imajo pa najmanj vpliva na evropsko politiko. Temu pa je kriva nesloga in prevetila sebičnost, ne v mali meri pa tudi premajhna narodna zavednost. Najbolj boleča rak rana na slovanskem telesu pa je nesrečna Rusija, ki nima urejenih razmer. Izključili so Boga iz svoje srede, zavladal je brutalni komunizem, kateri so poklinali v življenju sveti Cerkvi sovražni židje. Toda mnenja sem, da je komunizem v zatonu, saj v Rusiji sami ni mogel pokazati pozitivnih uspehov; popolnoma pa je odpovedal v zadnjih nemirnih dneh. Mnogim se odpirajo oči, v dneh nesreče in žalosti so se mnogi zopet spomnili svojega Boga, v katerem vidijo edino rešitev iz sedanje zmede.

Dal Bog, da bi slovanski narodi postali bolj zavedni in složni, s tem pa bodo tudi kos vsem nevarnostim, ki jim groze. Vsa malenkostna naspotja naj zginejo, pred seboj imejmo samo narodov blagor. Take pa, ki narod samo izkoriščajo, pa iztrebimo iz svojih vrst. Tujcu, ki preži na nas, pa pokazimo, da tvorimo strnjeno falango, in želja po našem imetju ga bo minila.

Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti. Nesloga tlači, a sloga jači.

G. P.

**Delavci, študirajte
krščansko socialno
literaturo**

Slavko Savinšek:

Med Mežakljo in Mirco

(Dalje)

»Dreja!« se mu je tiho odzvala in z roko mu je šla preko čela in mu pogladila lase, ki so se mu bili vsuli vanj. Kakor nekdanj, kakor včasih.

V Drejevi duši so se manjšali oblaki, luč je prevladala. Mesec se je skril za novimi oblaki, reka je tiho drsela dalje preko kamenja, kakor da dremlje. Noč se je prelomila čez polnoč, zvezde so novemu dnevu nasproti utripale. Ob Aničinem oknu pa so pričele poganjati v dveh mladih srcih rože. V dveh gredah: v eni lepe in dišeče, z velikimi cveti, v drugi opojne in razkošne, ki v hipu vzeveto in se čez noč sesujejo.

»Anica, kajne, zdaj bo drugače? Zdaj, ko sem zopet doma. In tudi če vnovič odidem, ne boš dala več povoda, da mi pišejo o tebi tako? Meni na ljubo, kajne?«

»Ne morem za to, če me obsojajo, če vse črno vidijo, Dreja!«

»Saj jaz jim ne verujem, v tebe zaupam, ker vem zdaj, da me imaš rada. Ali vendar bi mi bilo hudo!«

»Vem, Dreja!«

»Zato boš taka kot te prosim?«

»Bom, zaradi tebe!«

»Pa Jože, Anica?«

»Nič ni z njim. Rekla sem ti že!«

»Ali vendar, kako morejo govoriti tako določno, da se že letos vzameta?«

»Morda je sam kaj čenčal, saj veš, da je vedno rad gledal za menoj. Tudi mami bi bil všeč, ker bi radi, da bom preskrbljena. Skrb jih je zame.«

»Ali nič ne vedo, da se imava midva rada?«

»Vedo. Pa mislijo, da je to samo bolj od tvoje strani. In pa samo za kratek čas. Vedno govore: študentje so vsi enaki. Obetajo, obljublajo, potem pa pridejo v svet pa gledajo druge, lepe, izobražene, bogate, pa pozabijo obljube in ljubezen!«

»Ali si jim povedala, da jaz nisem tak?«

»Sem. Pa pravijo: Kdaj bo še do kruha, da bo lahko mislil resno! Do takrat ga bo pa desetkrat minilo!«

»Pa ti, Anica, ti tudi tako misliš?«

»Tudi včasih. Stara bom, preden boš ti gotov in boš službo imel. Rajši bi, da bi bilo takoj ali vsaj kmalu!«

»Kako?«

»Morda bi pustil študije in bi šel v službo? Pri železnici imajo lepo in dobro!«

»Ne morem, Anica! Tako se mi je študij priljubil. Saj veš, da sem vedno sanjal, kako bom profesor. Pa tudi, če bi zaradi tega ne bilo, k železnici bi me itak ne vzeli. Saj veš, kako je z mojimi živci; železničarska služba pa je naporna in napeta in ne bi je zmagoval!«

Čutil je v Aničini roki, da je varen up šel po vodi.

»Paj saj bo hitro minilo,« jo je tolažil. »Teh par let! Saj si še mlada, ne mudi se ti še nikamor.«

»Pa če se mi izneveriš?«

»Anica, kako moreš tako reči? Ko bi ti vedela, kako te ljubim!«

Tiho se je pletel pogovor dalje, da sta pozabila i ure i ljudi; nista slišala, kako je med njunim pogovorom večkrat pridušeno zaškrtal pesek, kakor bi bil kdo vzdihnil.

In ko je Dreja jemal slovo in se je njegov obraz približal Aničinemu, da ustnice njegove

njenim povedo srečo, nista čutila, da je za vogalom za hip zastalo srce, ki je ves čas njenega pogovora rezala vanj bolečina z brušenim nožem.

Ko je Anica zaprla okno ter je Dreja šel čez most, se je od stene odtrgala senca in je omahnila v gozd.

Bil je Jože, ki je slišal ves pogovor in so njegove oči gledale srečo drugega za ceno lastne sreče.

V.

»Kam boš pa šla drevi, Anica, po Šmarnicah? Ali boš doma?« je vprašal Dreja Anico, ko sta se popoldne slučajno srečala.

»Ne vem, ali bi šla v cerkev, ali ne? Nič se mi prav ne ljubi. Najbrž bom doma. Pridi k nam Dreja.«

»Ne vem, če bi bilo prav? Pri nas doma sta ata in mama nejevoljna, če slišita, da sva bila midva skupaj. Zadnji čas mi hudo brani. Posebno še, da bi hodil k vam.«

»Kaj pa jim ni prav?«

»Saj veš, jeziki! Navadno še prej, preden pridem odkod domov, že vesta, kje sem hodil. Babnice so sila radodarne z novicami, posebno naju imajo zadnje čase pri srcu.«

»So pa že kaj čenčale vašim o meni!«

O, saj veš, da so. Ata je včasih prav pošteno hud in marsikatero bridko sem že moral slišati.«

»Kaj pa pravi?«

»Eh, saj veš, stara pesem, vedno enako!«

»Vem, da vse verjame, kar mu natvežejo.«

»Gotovo verjame, sicer ne bi bil tako hud. Od koder koli pride, ve povedati kaj novega.«

»Daj, malo mi povej, kaj pa vse?«

»Ah, neumnosti! Kar si mi že sama pravila in govore splošno. Vse naštevajo za tvoje ženine, ki govoriš kdaj z njimi.«

»Naj, kaj me briga!«

»Mene pa jezi to! In boli me! Ker bi rad, da bi nihče ne mogel tisti, ki jo ljubim, niti sence vreči na njeno svetlost in neomadeževanost!«

»Torej še vedno nisi miren in še vedno verjameš čenčam?«

»Ne rečem, da verujem. Ali težko mi je! Čeprav vem, da ni vredno besede, vendar me nihote zabolji, kar mislim si, kaj bi ti napravila in kako bi tebi bilo, ako bi o meni slišala samo take in enake stvari!«

»Saj tudi slišim!«

»Kdaj, kje?«

»O, veš, radi mi povedo, da mnogokrat postojiš pod Belčevim oknom, kjer posedla Milka.«

»To pač ni vredno besede, kar je med nama govorice!«

»Pa mi vendar pripovedujejo, da se ustavljaš tam in delaš jezo med fanti, ki zahajajo tja in se dobrikajo Milki, da bi si zbrala enega izmed njih.«

»No, name se jim pač ni treba jeziti.«

»Pa vendar ti je Milka tako malo pri srcu, kaj Dreja?«

»Simpatična mi je, ker je lepa in tiha. Drugačna je kot so druga dekleta. In čeprav so vedno fantje okrog nje, jih zna držati v meji in jih, kadar ji je dovolj, odpraviti kar na kratko. Zato imajo vsi spoštovanje do nje.«

»Torej ti je nekaj zanjo, Dreja?«

»Saj sem ti povedal, koliko in kaj. Menim, da mi lahko verjameš.«

»Saj ne mislim nič hudega, Dreja. Samo malo ljubosumna sem nanjo, da veš!« In mu požuga s prstom.

»Poredna si, Anica!«

»No, Dreja, ali prideš zvečer?«